

Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми

1.ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дане Положення регулює питання організації захисту дітей від різних форм насильства та жорстокого поводження розроблене на основі «Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми» затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 4 червня 2025 р. №658

«Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми». (далі Положення) спрямоване на забезпечення функціонування ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження з дітьми, створення у ЗДО№38 середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною, запровадження системи інформування про випадки (або підозру на випадки) насильства та жорстокого поводження з дітьми, а також забезпечення оперативного їх розгляду та реагування на них.

1. Основні терміни:

Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у закладі освіти, що унеможлиблюють заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної або моральної шкоди, шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, приниження честі, гідності, зокрема шляхом булінгу (цькування).

Насильство – це будь-які навмисні дії одної людини по відношенню до іншої, які порушують її конституційні права й свободи і наносять їй моральну шкоду, шкоду її фізичному чи психічному здоров'ю.

Домашнє насильство – діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами.

Види насильства :

- **економічне насильство** - форма насильства, що включає умисне позбавлення житла, їжі, одягу, залишення без догляду чи піклування, перешкоджання в отриманні необхідних послуг з лікування чи реабілітації,
- **психологічне насильство** - включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, які спрямовані на обмеження волевиявлення особи, які викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку інших осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

- **сексуальне насильство** - форма домашнього насильства, що включає будь-які діяння сексуального характеру
- **фізичне насильство** - форма насильства, що включає ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, а також незаконне позбавлення волі, нанесення побоїв, мордування, заподіяння тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості, залишення в небезпеці, ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, вчинення інших правопорушень насильницького характеру.

2. Основні завдання щодо захисту від різних форм насильства та жорстокого поводження з дітьми в ЗДО №38

- запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- формування у працівників ЗДО відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- забезпечення оперативного інформування про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- здійснення постійного аналізу емоційно-психологічної ситуації в закладі;
- визначення обов'язків та відповідальності працівників ЗДО щодо створення та дотримання безпечної поведінки в закладі;
- проведення навчань з всіма працівникам закладу освіти щодо запобігання різних форм насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- на сайті ЗДО забезпечити відкритий доступ до публічної інформації та документів, а також інформацію про проведення освітньої роботи та інших заходів;
- інформування про цілодобові телефони довіри з питань допомоги жертвам насильства; (Національної гарячої лінії з питань запобігання насильству, Національної дитячої «гарячої лінії»)
- обов'язкове інформування уповноваженого підрозділу органу Національної Поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання всіх видів насильства відповідно до чинного законодавства.

2.1. Директор ЗДО :

- сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною;
 - затверджує Положення про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми з урахуванням Типової програми, є відповідальним за його реалізацію;
 - забезпечує його оприлюднення на сайті ЗДО та ознайомлення з ним своїх працівників;
 - затверджує форму первинного повідомлення про підозру на випадок насильства щодо дитини;
- Затверджує форму реєстрації внутрішнього інциденту;

- затверджує форму анкети анонімного опитування для дітей;
- під час працевлаштування осіб, які матимуть безпосередній або опосередкований контакт з дітьми, проводить опитування, яке може включати запитання ситуаційного характеру щодо насильства або жорстокого поводження із дитиною, з метою виявлення можливої схильності особи до агресії, насильницької поведінки, жорстокого поводження, перевіряє наявність судимостей;
- забезпечує ознайомлення педагогічних працівників та інших фахівців, які контактують із дітьми, із Положенням про запобігання та протидію насильству та жорстокому поводженню з дітьми до початку їх роботи з дітьми, але у строк, що не перевищує п'яти робочих днів із дня початку роботи працівника з дітьми;
- розглядає усні та письмові повідомлення протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує функціонування механізму подання повідомлень;
- невідкладно повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- сприяє проходженню особами, які вчинили насильство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідками або постраждали від насильства або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб;
- забезпечує проведення навчань, тренінгів, профілактичних заходів для дітей, батьків або інших законних представників дитини, працівників ЗДО з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;
- взаємодіє із службами у справах дітей, центрами соціальних служб, закладами освіти, охорони здоров'я та іншими уповноваженими органами для оперативного реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми.

2.2. Працівники ЗДО

Вихователі:

- проводять з дітьми інформаційні заняття – пояснення, щодо прав дитини, способів їх захисту, важливість звернення до дорослих у разі їх порушення;
- проводять роботу з батьками або іншими законними представниками дитини з питань запобігання насильству та жорстокому поводженню з дітьми;

Всі працівники:

- у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною зобов'язані:
- вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною;
- надати у разі потреби домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до уповноваженого підрозділу органу Національної поліції;
- повідомити керівнику ЗДО та одному з батьків або іншим законним представникам дитини про виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

Працівники повинні забезпечити функціонування механізму подання повідомлень, який передбачатиме:

- інформування дітей та їх батьків або інших законних представників дитини, про їх обов'язок повідомити про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми з наданням інформації про шляхи інформування про такі випадки;

- забезпечення функціонування різних способів отримання повідомлень про можливі випадки насильства (телефонний зв'язок, електронний лист, скринька для паперових повідомлень тощо), зокрема анонімно за бажанням особи, яка залишила повідомлення.

У разі потреби керівник призначає відповідальну особу для здійснення заходів щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми, яка реєструватиме повідомлення, що надійшло, в журналі обліку (у паперовій та/або електронній формі) та забезпечуватиме його підготовку до розгляду.

Керівник ЗДО розглядає повідомлення протягом однієї доби з дня його надходження. У разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною керівник невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє про це батькам або іншим законним представникам дитини (крім випадків, коли батьки або інші законні представники дитини є кривдниками дитини), письмово повідомляє уповноваженому підрозділу органу Національної поліції та службі у справах дітей, а також вживає заходів відповідно до Порядку забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі дітей, які постраждали від жорстокого поводження, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 585 “Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах” (Офіційний вісник України, 2020 р., № 57, ст. 1779). 9. Відповідно до статті 10 Закону України “Про охорону дитинства” забороняється працювати у контакті з дітьми особам, інформацію про яких внесено до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи.

2.3. Вихователь-методист ЗДО

- організовує проведення заходів з навчання та підвищення обізнаності працівників, щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми- тренінги , круглі столи, консультації. і т. д.

- сприяє організації вихователями інформаційних занять для дітей
- пояснення прав дитини, способів захисту, важливість звернення до дорослих;

- сприяє проведенню відповідної роботи з батьками вихованців, щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми. (проведення батьківських зборів, тематичних семінарів, розповсюдження інформаційних матеріалів);

- проводить регулярні самоперевірки (оцінка ефективності заходів, виявлення проблемних аспектів);

- проводить збір інформації для зворотного зв'язку (анкетування батьків, персоналу);
- проводить аналіз інцидентів (вивчення випадків насильства для запобігання повторенню);
- проводить заходи з інформування у формі буклетів (листівок); надсилання через батьківські групи у вайбер, розміщення на офіційному веб-сайті ЗДО та його сторінках у соціальних мережах.

2.4.Практичний психолог ЗДО забезпечує інформування працівників з питань унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми (далі-інформування), що передбачає такі напрями (теми):

- розпізнавання фізичного, психологічного, економічного та сексуального насильства;
- методи профілактики булінгу серед дітей;
- використання ненасильницьких методів спілкування та управління конфліктами;
- надання першої психологічної допомоги дітям, які постраждали від насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- дотримання правових норм щодо захисту дітей від насильства;
- алгоритм взаємодії з уповноваженими підрозділами органів Національної поліції та службою у справах дітей у разі виявлення фактів та ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною.

Інформування здійснює шляхом:

- проведення щорічних інформаційних кампаній, тематичних тижнів і конкурсів, приурочених питанням унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- інтерактивних тренінгів для дітей із розвитку емоційного інтелекту, толерантності та ненасильницького спілкування;
- проведення ігор та рольових прав, які моделюють реальні ситуації та допомагають дітям дізнатися про способи захисту порушених прав;
- співпраці з іншими психологами та соціальними працівниками для проведення групових та індивідуальних занять щодо запобігання насильству;
- організації зустрічей із фахівцями, які можуть поділитися досвідом і порадами щодо запобігання насильству (працівники уповноваженого підрозділу органу Національної поліції, юристи, соціальні працівники);
- використання мультимедійних матеріалів (відеороликів, презентацій, інтерактивних платформ) для інформування дітей у цікавій та доступній формі щодо неприпустимості насильства та жорстокого поводження, ознайомлення з ознаками та формами насильства та жорстокого поводження, порад щодо запобігання насильству в дитячому середовищі.

З метою унеможливлення насильства або жорстокого поводження з дітьми, практичний психолог забезпечує виявлення поведінки дітей та працівників яка потенційно може призводити до насильства та жорстокого поводження. Недопустимою вважається поведінка, що може призводити до порушення

права дитини на повагу до її особистості, гідне ставлення. Індикаторами, які можуть вказувати на потенційні ризики спричинення насильства та жорстокого поводження з дітьми, є використання тону голосу, який може сприйматися як залякування або образа, використання принизливих коментарів стосовно дітей та в присутності дітей, застосування покарань до дитини, а також інші індикатори.

3. Унеможливлення ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною.

З метою унеможливлення ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною працівники повинні не допускати фізичного контакту з дитиною, якщо він не є необхідним відповідно до змісту заходів або видів діяльності з дитиною. У разі коли передбачається фізичний контакт з дитиною, який є необхідним відповідно до змісту заходів з дитиною, такий контакт проводиться у присутності не менше однієї повнолітньої особи, крім виконавця, або в приміщенні, що забезпечує можливість вільного доступу інших осіб та не має перешкод для самостійного виходу дитини.

Унеможливлення насильства та жорстокого поводження включає регулярне оцінювання ризиків, пов'язаних з насильством та жорстоким поводженням з дітьми, вжиття заходів, необхідних для їх усунення або мінімізації, із забезпеченням подальшого моніторингу та контролю, а також перегляд запроваджених заходів з унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми

Якщо за результатами розгляду повідомлення:

- виявлено ознаки насильства та жорстокого поводження з дитиною, керівник аналізує причини та умови, які могли сприяти або стати підставою для порушення прав дитини;
- не виявлено ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною, інформація, викладена в повідомленні, аналізується на предмет наявності ризиків насильства та жорстокого поводження з дитиною та вживаються заходи до унеможливлення настання таких ризиків.

Діяльність щодо виявлення та аналізу ризиків провадиться керівником із залученням сторін, зокрема дітей.

